

2011 in Tjuchem

Hoe waarderen inwoners van Tjuchem hun leefomgeving?

**Hanzehogeschool
Groningen**
University of Applied Sciences

Kenniscentrum NoorderRuimte

**Hanzehogeschool
Groningen**
University of Applied Sciences

Kenniscentrum NoorderRuimte

Waarde(n)volle ruimte!

2011 in Tjuchem

Hoe waarderen inwoners van Tjuchem hun leefomgeving?

In opdracht van
Vereniging School- en Dorpsbelangen Tjuchem

Hanzehogeschool Groningen
Kenniscentrum *NoorderRuimte*
Annette Tjeerdsma MSc
Februari 2012

Samenvatting

In het najaar van 2011 is door het Kenniscentrum NoorderRuimte van Hanzehogeschool Groningen onderzoek gedaan naar de waardering van de leefomgeving in het dorp Tjuchem. Tjuchem is een lintdorp in de gemeente Slochteren. Het dorp telt in 2011 314 inwoners en 125 huishoudens. De opdrachtgever voor het onderzoek was de Vereniging School- en Dorpsbelangen. De Vereniging School- en Dorpsbelangen heeft zich ten doel gesteld om samen met de inwoners van Tjuchem na te denken over de toekomst van het dorp. De onderzoeksresultaten worden voor deze toekomstverkenning gebruikt. De onderzoeksvraag voor dit onderzoek luidde:

Hoe waarden inwoners van Tjuchem hun leefomgeving?

Hierbij gaat het om de waardering van aspecten uit vier domeinen van de leefomgeving:

- 1) de woonsituatie
- 2) de voorzieningen
- 3) het sociale klimaat
- 4) het organiserend vermogen

In oktober 2011 hebben 131 inwoners en 18 kinderen uit Tjuchem en het nabijgelegen buitengebied aan het onderzoek deelgenomen, dat is een respons van 56%.

De respondentgroep is niet geheel representatief voor de bevolking in Tjuchem. Er zaten iets te veel vrouwen in de respondentengroep en de leeftijdscategorieën 10-19 en 30-39 jaar zijn ondervertegenwoordigd in de respondentengroep, terwijl de leeftijdscategorieën 40-49 jaar en 50-59 jaar juist oververtegenwoordigd zijn. Ook zijn de eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens ondervertegenwoordigd terwijl de tweepersoonshuishoudens oververtegenwoordigd zijn. Hierdoor moet men voorzichtig zijn om de resultaten van toepassing te achten voor alle inwoners van Tjuchem. De respondentgroep is homogeen qua herkomst en woonduur. Tjuchem wordt voornamelijk bevolkt door Noorderlingen van geboorte, die er bovendien al lang wonen (gemiddeld 23 jaar). De betrokkenheid bij het dorp is redelijk tot zeer groot.

18 kinderen (jonger dan 13 jaar) hebben een kindervragenlijst ingevuld. De kinderen vinden Tjuchem een leuk dorp waar ze naar school kunnen en waar ze lekker buiten kunnen spelen. De kinderen vinden het jammer dat er geen winkel in het dorp is en dat er weinig kinderen in het dorp wonen.

Zowel in de totaalbeoordeling als op de afzonderlijke aspecten waarderen de inwoners van Tjuchem hun leefomgeving positief.

Waardering leefomgeving	Gemiddeld rapportcijfer	Waardering
Tjuchem	7,9	++
Woonsituatie	7,4	+
Voorzieningen	7,6	++
Sociaal Klimaat	7,8	++
Organiserend Vermogen	7,0	+

Inwoners van Tjuchem waarderen hun **woonomgeving** positief. Zij waarderen de rust, ruimte en gezelligheid van het dorp en de inwoners. Het landelijk gebied en de rust en de ruimte zijn de hoofdredenen voor velen om hier te wonen. Een groot deel van de inwoners voelt zich 24 uur per dag veilig in Tjuchem. Tjuchem wordt gezien als een dorp waar kinderen veilig kunnen opgroeien. De woningen zijn bijna allemaal in eigendom van de inwoners. Meer dan de helft van de inwoners geeft aan de rest van zijn / haar leven in Tjuchem te willen blijven wonen. Zij die ooit willen verhuizen geven aan, dat het onderhoud van huis en tuin te zwaar wordt en dat de woning niet geschikt is om oud in te worden. Bovendien woont men graag dicht bij winkels en voorzieningen en zorgvoorzieningen. In 2011 bestaat 59% van de bevolking in Tjuchem uit 40-plussers. Door de geringe verhuisgeneigdheid kan het zijn, dat Tjuchem in de komende jaren gaat vergrijzen (meer oudere mensen) en ontgroenen (relatief minder jonge mensen). De respondenten vinden dat de wegen naar Tjuchem goed onderhouden zijn. Van de respondenten bezitten alle huishoudens minimaal één auto. De fiets- en wandelpaden in en om Tjuchem worden regelmatig door de Tjuchsters gebruikt. Inwoners vinden dat er te hard wordt gereden op de wegen in en naar Tjuchem.

Inwoners van Tjuchem waarderen de **voorzieningen** positief. Meer dan de helft van de respondenten is tevreden over de aanwezige voorzieningen. Over de basisschool Lutje Til is men erg eensgezind: de school is belangrijk voor de leefbaarheid en kan niet gemist worden. Bovendien zorgt de school ervoor dat er jonge gezinnen (blijven) wonen in het dorp. De ijsbaan is ook een voorziening waar men erg blij mee is. Over de dorpsactiviteiten is men positief. Deelname aan de dorpsactiviteiten is niet verplicht. Er is een kleine kern die altijd mee doet aan de activiteiten.

Inwoners van Tjuchem waarderen het **sociaal klimaat** positief. De meeste inwoners geven aan voldoende sociale contacten binnen en buiten het dorp te hebben. Inwoners treffen elkaar vooral op straat en thuis. De relatie met de burens is goed, waardoor de burenhulp in Tjuchem veelvuldig wordt verleend en ontvangen. Deze burenhulp wordt niet verrekend óf verrekend met een wederdienst. Inwoners vinden saamhorigheid in het dorp erg belangrijk. Er zijn maar heel weinig mensen die geen behoefte hebben aan contacten in het dorp. De sociale controle is sterk en dat vinden de inwoners prettig. Nieuwkomers voelen zich goed ontvangen in Tjuchem en de verstandhouding tussen 'oude' bewoners en nieuwkomers is ook goed.

Inwoners van Tjuchem waarderen het **organiserend vermogen** positief. Ten eerste geldt dit voor de Vereniging School- en Dorpsbelangen. Het grootste deel van de respondenten vindt het goed dat de Vereniging School- en Dorpsbelangen bestaat, en dat het bestuur goed hun best doet. Het bestuur van de Vereniging School- en Dorpsbelangen krijgt steun bij het ontwikkelen van een toekomstvisie voor Tjuchem en hecht daarbij aan concrete plannen. 65% wil zich inzetten voor het dorp!

In Tjuchem zijn 21 inwoners die ideeën en plannen hebben voor een nieuwe onderneming. Inwoners geven aan dat de voorwaarden voor nieuwe bedrijvigheid zijn dat het vooral geen overlast veroorzaken en dat het de rust en ruimte moet respecteren.

Voorwoord

Aan de reeks van dorpsonderzoeken van het Kenniscentrum *NoorderRuimte* - Hanzehogeschool Groningen - is het dorp Tjuchem uit de gemeente Slochteren toegevoegd. Door de dorpsonderzoeken dragen wij bij aan kennisontwikkeling over hoe dorpsbewoners samen zorgen voor een goede leefomgeving. In tijden van bezuinigingen, bevolkingsdaling en vergrijzing zijn dat grote opgaven voor dorpen, gemeenten en organisaties voor wonen, zorg en welzijn. De drijvende kracht in een dorp is vaak de dorpsbelangenvereniging. In Tjuchem is dat de Vereniging School- en Dorpsbelangen.

Voor het uitvoeren en het ondersteunen van dit onderzoek, wil ik graag een aantal Tjuchsters bedanken:

- De 18 kinderen die aan het onderzoek meededen en tekeningen maakten.
- De inwoners van Tjuchem die de vragenlijst hebben ingevuld en aanwezig waren op de avonden waarop de resultaten zijn gepresenteerd.
- Het bestuur van de Vereniging School- en Dorpsbelangen voor het geven van informatie. Ik heb de bestuursleden ervaren als zeer betrokken Tjuchsters die zich samen sterk willen maken voor (het behoud van) een leefbaar Tjuchem.
- De studenten van de opleiding Vastgoed & Makelaardij van de Hanzehogeschool Groningen die ondersteuning boden bij de verwerving en verwerking van de onderzoeksgegevens: Rianne Bloemink, Thirsa Fidder, Monique Kuyper en Miranda Mik.
- Marcel Mooi (deeltijdstudent Vastgoed & Makelaardij) en de Stichting Woningbouw Slochteren. De woningstichting wil weten hoe zij in de kleine dorpen de leefbaarheid kan ondersteunen en heeft daarom bijgedragen aan dit onderzoek.

Met de vragenlijst onder kinderen en inwoners was het onderzoek in Tjuchem nog niet afgerond. In de maanden november 2011 tot en met januari 2012 zijn aanvullende interviews gehouden onder inwoners van Tjuchem die zich daarvoor hebben opgegeven. De resultaten uit deze gesprekken zijn verwerkt in het adviesrapport: *Tjuchem redt zich wel! Advies voor Tjuchem* (Tjeerdsma, 2012).

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Voorwoord	6
Inhoudsopgave	7
1. 2011 in Tjuchem	10
1.1 <i>Tjuchem naar de toekomst</i>	12
1.2 <i>Onderzoek onder Tjuchsters</i>	12
1.3 <i>Leeswijzer</i>	14
2. Methode van onderzoek	16
2.1 <i>Kindervragenlijst en inwonersvragenlijst</i>	16
2.2 <i>Gegevensverwerving</i>	18
2.3 <i>Tjuchster respondenten</i>	18
3. Resultaten	24
3.1 <i>Buiten spelen in Tjuchem</i>	24
3.2 <i>Waardering van de leefomgeving</i>	26
3.3 <i>Kenmerken respondenten</i>	27
3.4 <i>Typering Tjuchem</i>	31
3.5 <i>Het wonen</i>	32
3.6 <i>Veiligheid en mobiliteit</i>	36
3.7 <i>Voorzieningen</i>	40
3.8 <i>Sociale omgeving</i>	44
3.9 <i>Dorpsactiviteiten</i>	46
3.10 <i>Ondernemen</i>	50
3.11 <i>Vereniging School- en Dorpsbelangen</i>	53
3.12 <i>Profiel van Tjuchem</i>	56
3.13 <i>Goede ideeën voor Tjuchem</i>	57
4. Conclusie en discussie	60
4.1 <i>Conclusie</i>	60
4.2 <i>Discussie</i>	64
5. Bronnen	65

Bijlagen

[deze bijlagen zijn apart gebundeld]

1. *Vragenlijst kinderen*
2. *Vragenlijst volwassenen*
3. *Begeleidende brief bij vragenlijsten*
4. *Frequentietabellen kindervragenlijst*
5. *Frequentietabellen volwassenenvragenlijst*
6. *Antwoorden op alle open vragen van kinderen en volwassenen*
7. *Presentatie inwonersonderzoek 30 november 2011*

1. 2011 in Tjuchem

In abdijboeken wordt in 1319 Thyuchen vermeld; hier krijgt de naam 'Tjuchem' voor het eerst gestalte. 'Tjuch' of 'tjucht' is een oud woord voor veehouderij of teeltplaats, verwijzend naar de agrarische activiteiten in deze regio. Het gehucht lag tussen een aantal kleine meren die ontstaan zijn door dijkdoorbraken. Een groot aantal van deze kleine meren is later drooggelegd. Sinds 1826 maakt Tjuchem deel uit van de gemeente Slochteren.

De gemeente Slochteren kenmerkt zich door een lintbebouwing, afgewisseld met dorpen en buurtschappen. Het landschap wordt gekenmerkt door agrarische bebouwing en een steeds groter gebied waar natuurontwikkeling plaatsvindt (o.a. ontwikkeling Midden-Groningen). De gemeente beslaat 7 km² binnenwater en 152 km² land waarvan slechts 2,4% is bebouwd. Verwacht wordt dat het aantal inwoners van de gemeente Slochteren af zal nemen. In 2010 telde de gemeente 15.555 inwoners. Ten opzichte van 2010 wordt er tot 2020 een daling van -2,6% verwacht; daarna gaat de krimp verder tot -4,6% in 2030 en -5,1% in 2040. Deze krimp zal vooral zichtbaar zijn in de dorpen.

In Tjuchem wordt er vooral gewoond; werk zoekt men in de omliggende plaatsen of in de stad Groningen. In 2011 staan er in Tjuchem 54 ondernemingen bij de Kamer van Koophandel ingeschreven. In dit zelfde jaar wonen er 314 inwoners. Dat zijn ±125 huishoudens met een gemiddelde grootte van 2,5 personen. Sinds 2004 is er in Tjuchem sprake van een zeer lichte bevolkingsafname van 5 mensen.

Tjuchem heeft van oudsher een actief dorps- en verenigingsleven.

De verenigingen in Tjuchem zijn de ijsclub (sinds 1906), de Vereniging voor School- en Dorpsbelangen (sinds 1952), Stichting Dorpshuis (sinds 1972), Gymnastiekvereniging (sinds 1957; later Sportclub Tjuchem) en de Hengelclub (sinds 1971). Onder de Vereniging voor School- en Dorpsbelangen vallen ook de 'Botenclub Munnikelier', de klaverjasclub en de toneelvereniging. Het dorp is ook actief op hun website www.tjuchem.net. De 'Hervormde gemeente Siddeburen-Steendam-Tjuchem' (protestantse kerk) houdt elke zondagavond een kerkdienst in de Hervormde kapel van Tjuchem.

Voor de dagelijkse voorzieningen zijn de dorpsinwoners aangewezen op omliggende plaatsen als Appingedam, Delfzijl, Siddeburen en Slochteren. Elk huishouden heeft gemiddeld 1,5 auto tot zijn beschikking, waarmee de mobiliteit gegarandeerd is. Ook rijdt buurtbus 96 naar Tjuchem.

1.1 *Tjuchem naar de toekomst*

Een gesprek tussen de dorpssmid en een meester in 1952 is aanleiding geweest voor de oprichting van de Vereniging School- en Dorpsbelangen. De smid zei: *“Meester, wie mouten hier ’n kleuterschool hebben, want aans lopen ze ons vot...!”*. De vereniging had niet alleen ten doel een kleuterschool te beheren, maar ook de algemene dorpsbelangen te behartigen. De Vereniging School- en Dorpsbelangen is een ledenvereniging waarvan de meeste inwoners lid zijn. De vereniging organiseert dorpsactiviteiten. Jaarlijks wordt een algemene ledenvergadering gehouden.

Dat Tjuchem bezig is met haar toekomst blijkt wel uit het feit dat zij al in 2008 hun dorpsvisie *‘Leefbaar Tjuchem 2017’* hebben aangeboden aan het College van B&W tijdens de nieuwjaarsreceptie op 4 januari: *‘We willen kwaliteit van leven, zodat Tjuchem aantrekkelijk is en blijft voor haar nieuwe en huidige bewoners. Hiervoor moeten we investeren in middelen (geld), maar ook in saamhorigheid en zelfredzaamheid. Daarom willen we de punten uit deze visie realiseren’*. En daarnaast *‘We willen dat Tjuchem een aantrekkelijke woonomgeving is en blijft voor jong en oud: we willen starters en senioren een kans geven in Tjuchem te gaan of blijven wonen. We willen dit om de leefkwaliteit van Tjuchem op peil te houden’*.

1.2 *Onderzoek onder Tjuchsters*

De Vereniging School- en Dorpsbelangen zet zich in voor een leefbare toekomst in het dorp. Als een dorp nadenkt over de toekomst, is het goed om te weten hoe de inwoners de huidige situatie ervaren. Daarom heeft het bestuur van de vereniging de opdracht gegeven om de waardering van de leefomgeving in 2011 in Tjuchem te onderzoeken.

De onderzoeksvraag van het inwonersonderzoek in Tjuchem luidt: **hoe waarderen inwoners van Tjuchem hun leefomgeving?**

Voor de leefomgeving worden (aspecten uit) vier domeinen onderzocht (tussen haakjes staan de geclusterde aspecten uit de vier domeinen, zie ook figuur 1):

- 1) de woonsituatie (vestigingsmotief, verhuisintentie, veiligheid)
- 2) de voorzieningen (redzaamheid, verenigingsleven, mobiliteit)
- 3) het sociale klimaat (sociale contacten, binding en deelname aan dorpsleven)
- 4) het organiserend vermogen (ondernemerschap, Vereniging School- en Dorpsbelangen)

De kwaliteit van de leefomgeving is de waardering die inwoners geven aan deze vier domeinen

Dit onderzoek laat zien hoe 2011 er in Tjuchem uit ziet. Deze onderzoeksresultaten kunnen ook worden gebruikt om waarderingen over Tjuchem in latere jaren te vergelijken met het jaar 2011.

Figuur 1: Vier domeinen en domeinaspecten voor de leefomgeving

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe het inwonersonderzoek in Tjuchem is uitgevoerd (hoofdstuk 2; methode van onderzoek). In hoofdstuk 3 worden de resultaten van de vragenlijst per categorie gepresenteerd. Tot slot worden in hoofdstuk 4 conclusies uit deze resultaten getrokken. De bijlagen zijn samengevoegd in een aparte bundel bij dit rapport.

Bij de tabellen en figuren die statistische gegevens bevatten staan 'n' en 'nr' vermeld. Dit duidt op het aantal respondenten dat deze vraag heeft beantwoord ('N') en het aantal dat de vraag niet heeft beantwoord ('NR' = non respons). Samen vormen deze aantallen het totaal aantal respondenten.

2. Methode van onderzoek

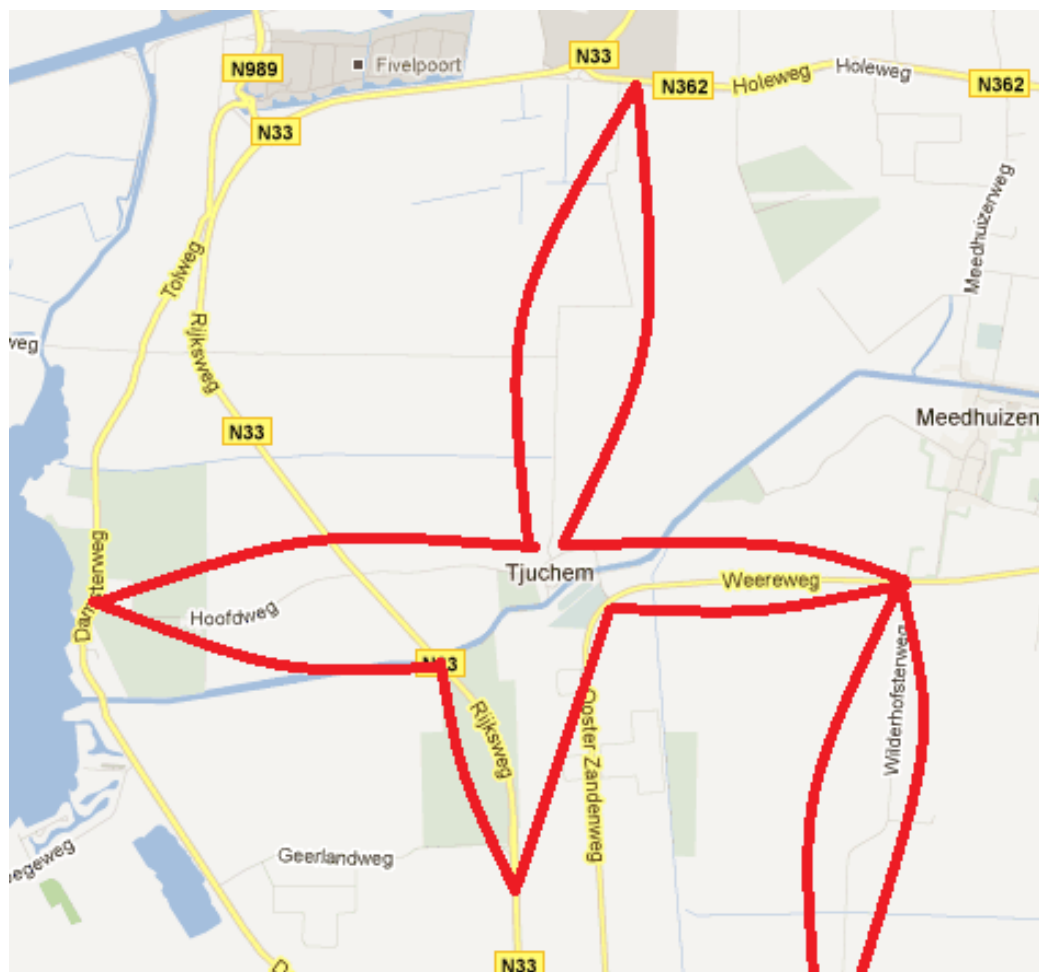
2.1 *Kindervragenlijst en inwonersvragenlijst*

Voor de kinderen van 6 tot en met 12 jaar is een korte kindervragenlijst (bijlage 1) opgesteld met 15 vragen over school, spelen, dorpsactiviteiten en het dorp. De kinderen konden hun ingevulde vragenlijst illustreren met een tekening over het dorp op een bijgeleverd blanco A4-vel.

Bij het inwonersonderzoek zijn alle inwoners van Tjuchem van 13 jaar en ouder betrokken. Voor het inwonersonderzoek in Tjuchem is een vragenlijst (bijlage 2) gebruikt, waarmee in het najaar van 2011 gegevens zijn verzameld.

De inwonersvragenlijst is door de onderzoeksgroep van de Hanzehogeschool Groningen opgesteld. Hierbij zijn de ervaringen met eerdere vragenlijsten uit dorpsonderzoeken gebruikt (Rozema, J., & Tjeerdsma, A., 2011; Buiten, O. & Rozema, J., 2011). De verschillende domeinaspecten (zie figuur 1) zijn vertaald naar vragen. De vragenlijst heeft 44 meerkeuzevragen en 5 open vragen in 10 categorieën: uw huishouden, wonen, veiligheid en mobiliteit, voorzieningen, sociale omgeving, dorpsactiviteiten, ondernemen, school- en dorpsbelangen, Tjuchem en goede ideeën. Het volledig invullen van de vragenlijst kost zeker twintig minuten. De vragenlijst kan over een paar jaar opnieuw worden ingevuld door de inwoners. Op deze manier kan Tjuchem zich dan met de gegevens uit 2011 vergelijken om de waardering over de leefomgeving te volgen.

De begeleidende brief - vastgeniet aan de vragenlijst (bijlage 3) - is ondertekend door de Vereniging School- en Dorpsbelangen en de Stichting Woningbouw Slochteren.

Figuur 2: onderzoeksgebied Tjuchem

2.2 *Gegevensverwerving*

Het inwonersonderzoek is door het bestuur van de Vereniging School- en Dorpsbelangen bekendgemaakt via de website van het dorp (www.tjuchem.net). Op maandag 10 oktober 2011 hebben studenten van de Hanzehogeschool de vragenlijsten huis-aan-huis verspreid. Aan alle inwoners van Tjuchem is de vragenlijst persoonlijk overhandigd - of bij 'niet thuis' in de brievenbus achtergelaten. Bij huishoudens waar kinderen wonen, zijn kindervragenlijsten afgegeven. Er is bij de overhandiging een mondelinge toelichting gegeven over het onderzoek. Indien meer vragenlijsten gewenst waren, was er de mogelijkheid om contact op te nemen met de onderzoekers. Dit is tweemaal gebeurd. Bij de vragenlijsten zat een retourenvelop. De gesloten envelop kon worden ingeleverd bij OBS Lutje Til, de Velemansdroom en bij een bestuurslid van de Vereniging School- en Dorpsbelangen. Ook konden de onderzoekers de vragenlijst bij de mensen thuis ophalen. Daar is niet om gevraagd. In totaal zijn er 268 enquêtes uitgedeeld.

2.3 *Tjuchster respondenten*

Het onderzoeksgebied beslaat het dorp Tjuchem en het direct daaraan gelegen buitengebied (zie figuur 2). De oneven nummers van de Weereweg vallen onder Tjuchem, terwijl de adressen van de even nummers aan deze straat zijn toegewezen aan Meedhuizen. Omdat het dorp deze splitsing niet als zodanig ervaart, hebben zowel de bewoners van de even als de oneven huisnummers de vragenlijst ontvangen.

Voor de kinderen van 6 tot en met 12 jaar uit Tjuchem is een speciale kindervragenlijst uitgedeeld. Deze is door 18 kinderen ingevuld; 10 jongens en 8 meisjes. Één kind valt buiten de leeftijdsgrenzen (4 jaar), maar is wel meegenomen in de gegevens omdat hij/zij nog wel binnen de basisschoolleeftijd valt. De meeste kinderen komen uit de kern van het dorp (83%) en zitten op Lutje Til op school (89%). Naast het invullen van de vragenlijst hebben 8 kinderen ook een prachtige tekening gemaakt voor de tekenwedstrijd 'Mijn eigen dorp'. De winnaar van deze tekenwedstrijd is Roselie (8 jaar).

Naam: Roselie

Leeftijd: 8

Tabel 1: kenmerken respondenten kindervragenlijst (n=18)

Geslacht	56% jongen 44% meisje
Leeftijd	Gemiddeld 8,4 jaar Spreiding tussen 4 en 11
Woonachtig	83% in het dorp 17% buiten het dorp

Een responspercentage voor de kindervragenlijst is moeilijk te bepalen omdat de GBA (Gemeentelijke Basis Administratie) geen aantallen geeft voor de leeftijdscategorie van 6 tot en met 12 jaar. De gemeente Slochteren heeft in haar GBA een inwonersaantal van 314 genoteerd voor Tjuchem. In totaal zijn er 268 vragenlijsten persoonlijk afgegeven waarvan er 149 geretourneerd zijn: 18 kindervragenlijsten en 131 inwonersvragenlijsten. Dit betekent dat er met beide vragenlijsten een respons van 56% is behaald. De representativiteit van de 131 Tjuchsters kan worden bepaald met behulp van de persoonskenmerken *geslacht, leeftijd, huishoudengrootte, woonsituatie, opleidingsniveau* en *werk en inkomen*.

Tabel 2: verhouding man/vrouw Tjuchsters (n=128, nr=3)

Geslacht	Tjuchem¹		Respondenten	
Man	172	55%	64	50%
Vrouw	142	45%	64	50%
<i>Totaal</i>	<i>314</i>	<i>100%</i>	<i>128</i>	<i>100%</i>

Evenveel mannen als vrouwen hebben de vragenlijst ingevuld. Die verhouding komt niet geheel overeen met die van Tjuchem (zie tabel 2): in de respondentengroep zitten iets te veel vrouwen. Voor het kenmerk 'geslacht' is de respondentengroep wel representatief.

¹ GBA - 11 november 2011

Tabel 3: leeftijd respondenten (n=147, nr=2)

Leeftijd	Tjuchem ²		Respondenten	
(0) 4-9 jaar	37	12%	18	12%
10-19 jaar	38	12%	11	7%
20-29 jaar	24	8%	10	7%
30-39 jaar	30	10%	8	5%
40-49 jaar	61	19%	36	24%
50-59 jaar	52	17%	31	21%
60-69 jaar	44	14%	19	13%
70-79 jaar	25	8%	14	10%
Ouder dan 80 jaar	3	1%	0	0%
Totaal	314	100%	129	100%

Alle leeftijdscategorieën zijn vertegenwoordigd in het onderzoek; de respondenten van de kindervragenlijst zijn niet meegenomen in dit overzicht waardoor de categorie '0-9 jaar' op 0 staat. De respondentgroep voor het kenmerk *leeftijd* is representatief voor de inwoners van Tjuchem.

De leeftijdscategorieën 10-19 en 30-39 jaar zijn ondervertegenwoordigd in de respondentengroep, terwijl de leeftijdscategorieën 40-49 jaar en 50-59 jaar juist oververtegenwoordigd zijn. De andere leeftijdsgroepen zijn wel een goede afspiegeling. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 49 jaar met een standaarddeviatie van 16 jaar (dat betekent dat 66% van de respondenten tussen 33 en 65 jaar oud is).

² GBA - 11 november 2011

Tabel 4: huishoudengrootte Tjuchem (n=130, nr=1)

Huishouden	Tjuchem ³		Respondenten	
Éénpersoons	11	17%	4	3%
Tweepersoons	26	40%	67	52%
Meerpersoons	28	43%	59	35%
<i>Totaal</i>	<i>65</i>	<i>100%</i>	<i>130</i>	<i>100%</i>

De huishoudengrootte van de respondentgroep is vergeleken met de gegevens van Tjuchem. Hieruit blijkt dat in de respondentgroep de eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens ondervertegenwoordigd zijn, terwijl de tweepersoonshuishoudens oververtegenwoordigd zijn (zie tabel 4). De gemiddelde grootte van een huishouden in Tjuchem is 2,5 personen (CBS, 2010). Door de vraagstelling kan de gemiddelde huishoudengrootte niet voor de respondentgroep worden berekend, maar het landelijk gemiddelde voor huishoudengrootte ligt op 2,2. De respondenten wonen voornamelijk (98%) in een koopwoning.

Tabel 5: hoogst afgeronde opleidingen Tjuchsters (n=128, nr=3)

Opleiding	Totaal		Man		Vrouw	
Lagere school/basisschool	11	9%	9	15%	2	3%
MAVO - (M)ULO - V(M)BO - LBO	50	39%	20	32%	29	45%
HAVO - VWO - MBO	47	37%	21	34%	25	39%
HBO - Universiteit	20	15%	12	19%	8	13%
<i>Totaal</i>	<i>128</i>	<i>100%</i>	<i>62</i>	<i>100%</i>	<i>64</i>	<i>100%</i>

De Tjuchsters zijn ook gevraagd naar hun hoogst afgeronde opleiding en hun huidige dagelijkse werkzaamheden. De respondenten van Tjuchem zijn vooral opgeleid in het lager- en middelbaar (beroeps)onderwijs: 39% heeft als hoogst afgeronde opleiding de MAVO - (M)ULO - V(M)BO - LBO, en voor 37% is dat HAVO - VWO - MBO. Bij zowel de mannen als de vrouwen is dit ook de grootste groep (tabel 5).

³ CBS - 2010

Tabel 6: werkzaamheden Tjuchsters (n=123, nr=8)

Werkzaamheden	Totaal	
Betaald werkzaam	64	52%
Onbetaald werkzaam - gepensioneerd - zonder (betaald) werk	37	30%
(Agrarisch) ondernemer	12	10%
Student of scholier	10	8%
<i>Totaal</i>	<i>123</i>	<i>100%</i>

Van 123 respondenten is bekend wat de dagelijkse bezigheden zijn (tabel 6). De meeste respondenten (52%) zijn betaald werkzaam. 30% is zonder (betaald) werk, onbetaald werkzaam of gepensioneerd. Ook namen 12 (agrarische) ondernemers en 10 scholieren deel aan het inwonersonderzoek. Van de respondentengroep hebben 58% van de respondenten twee inkomens, bijna een kwart (24%) heeft inkomen door AOW, pensioen of een andere bron en 18% heeft één inkomen.

3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit het inwonersonderzoek onder kinderen en inwoners beschreven. In de bijlagen 4 en 5 staan de frequentieoverzichten van alle vragen en in bijlage 6 worden de overzichten gegeven van de antwoorden op de open vragen. De volgorde van de vragen uit de vragenlijsten is hierbij leidend.

3.1 *Buiten spelen in Tjuchem*

De kinderen (4-12 jaar) die de vragenlijst hebben ingevuld houden buitenspelen. 89% geeft dit als reden waarom het leuk is om in Tjuchem te wonen en hetzelfde percentage kinderen geeft 'buiten spelen' aan als hobby. De natuur (67%) en de activiteiten in het dorp (78%) maken het dorp ook leuk. 94% van de kinderen doet mee aan de dorpsactiviteiten!

16 van de 18 (89%) kinderen zit op Lutje Til op school. Één van de kinderen die in een ander dorp naar school gaat, vindt zijn school wel leuk maar het is wel ver fietsen naar school.

Na schooltijd wordt er gespeeld. De kinderen spelen dan vooral bij huis of bij de boerderij (83%) of bij vriendjes en vriendinnetjes thuis (61%). Zij spelen dan meestal met kinderen uit Tjuchem (83%) en soms met kinderen uit andere dorpen (33%). Slechts 1 kind vindt het veilig op straat; de meeste kinderen spelen dan ook niet op straat (61%). De kinderen computeren (89%), zwemmen (67%), knutselen (56%) en tennissen (50%) na schooltijd.

De meeste kinderen vinden het jammer dat er geen winkel in het dorp is (67%). Een derde vindt het ook jammer dat er weinig kinderen in het dorp wonen (33%).

De kinderen hebben goede ideeën voor het dorp. Ze zouden graag een coole glijbaan of een springplank vanaf de zwemsteiger in het kanaal willen hebben. De speelplaats mag schoner en groter. Daarnaast mag er wel een speelgoedwinkel komen, mogen de auto's en tractoren langzamer rijden en zouden er wel een voetbalvereniging, zwemvereniging en rugbyclub opgericht mogen worden. De kinderen vinden ook dat Lutje Til moet blijven. Als er meer huizen gebouwd worden komen er meer kinderen wonen en kan de school weer groter worden. De kinderen willen graag in het dorp blijven wonen, samen opgroeien en hier naar school blijven gaan.

3.2 Waardering van de leefomgeving

De respondenten (ouder dan 12 jaar) hebben in rapportcijfers aangegeven hoe zij Tjuchem als leefomgeving waarderen als totaal en voor de acht afzonderlijke aspecten: het wonen, de veiligheid, de wegen en paden, de voorzieningen, de sociale omgeving, de dorpsactiviteiten, het ondernemen en de Vereniging School- en Dorpsbelangen (tabel 7).

Tabel 7: waardering in gemiddelde rapportcijfers voor de kwaliteit van de leefomgeving van Tjuchem

	Gemiddeld (s.d.)		Mediaan	Modus	Spreiding	Respons
Tjuchem	7,9	(0.99)	8	8	3-10	93%
Wonen	8,1	(0.97)	8	8	3-10	95%
Veiligheid	7,3	(1.20)	7	8	3-10	98%
Wegen en paden	6,8	(0.87)	7	7	5-9	97%
Voorzieningen	7,7	(0.97)	8	8	4-10	97%
Sociale omgeving	7,8	(0.91)	8	8	5-10	95%
Dorpsactiviteiten	7,4	(1.17)	8	8	1-10	92%
Ondernemen	6,7	(1.14)	7	7	2-9	85%
Vereniging School- en Dorpsbelangen	7,4	(1.19)	8	8	3-10	89%

s.d. = standaarddeviatie

mediaan = middelste waarneming

modus = meest voorkomende antwoord

spreiding = laagste en hoogste cijfer

De respondenten geven Tjuchem een ruime voldoende in de totaalbeoordeling: een 7,9 gemiddeld! Alle acht afzonderlijke aspecten scoren ook voldoende en het hoogste gemiddelde rapportcijfer is voor het wonen. Opvallend is dat de spreiding van de rapportcijfers groot is: er worden lage én hoge cijfers gegeven. Toch is de standaarddeviatie redelijk laag: dit betekent dat de respondenten het overwegend met elkaar eens zijn. In de paragrafen vanaf 3.5 worden de resultaten voor deze acht aspecten nader beschreven.

3.3 Kenmerken respondententen

In hoofdstuk 2.3 (Tjuchster respondententen) is een begin gemaakt met de beschrijving van de respondentengroep aan de hand van de persoonskenmerken *geslacht*, *leeftijd*, *huishoudengrootte*, *woonsituatie*, *opleidingsniveau* en *werk en inkomen*. Deze kenmerken zijn gebruikt om te onderzoeken of de respondentengroep representatief is voor alle inwoners van Tjuchem. Nu de rapportcijfers over de leefomgeving bekend zijn, is een nadere beschrijving van de respondententen op zijn plaats. Wie zijn de respondententen?

56% van de respondententen woont in de kern van Tjuchem; de overige 44% woont in het buitengebied. Maar waar komen deze respondententen oorspronkelijk vandaan? De herkomst van de huidige inwoners van Tjuchem is weergegeven in tabel 8. Opvallend is de hoge non-respons op deze vraag. In de tabel ziet u zowel de geboorteplaats als ook de vorige woonplaats. Onder 'regio' zijn de dorpen en plaatsen in de directe omgeving van Tjuchem meegeteld: Appingedam, Delfzijl, Hellum, Meedhuizen, Overschild, Siddeburen, Steendam, Tjamsweer en Wagenborgen. Onder 'rest Groningen' wordt de provincie Groningen bedoeld, zonder Tjuchem en de plaatsen die onder 'regio' vallen. 'Noord-Nederland' is samengesteld uit de overige noordelijke provincies: Friesland, Drenthe en Overijssel.

Er komen veel mensen uit 'de regio'. Dit komt waarschijnlijk omdat het dichtstbijzijnde ziekenhuis zich in Delfzijl bevindt.

Tabel 8: geboorteplaats (n=119, nr=12) en vorige woonplaats (n=106, nr=25) respondententen

	Geboorteplaats		Vorige woonplaats	
Tjuchem	19	16%	3	3%
Regio	31	26%	53	50%
Rest Groningen	39	33%	32	30%
Noord Nederland	7	6%	4	4%
Rest Nederland	20	17%	14	13%
Buitenland	3	2%	0	0%
Totaal	119	100%	106	100%

Driekwart van de respondenten (75%) is geboren in de provincie Groningen, en 42% zelfs in de directe omgeving van het dorp Tjuchem. 81% van de respondenten uit Tjuchem zijn Noorderlingen, slechts 19% is elders in Nederland of in het buitenland geboren. De vorige woonplaats van de respondenten is vooral gelegen in de provincie Groningen (83%).

De respondentengroep woont gemiddeld 23 jaar in Tjuchem. Meer dan de helft van de respondenten (53%) woont er 16 jaar of langer en een kwart (25%) woont er zelfs al 31 jaar of langer.

Tabel 9: woonjaren in Tjuchem (n=122, nr=9)

Woonjaren in Tjuchem	Totaal	In %	Cumulatief↑	Cumulatief↓
0-5 jaar	18	15%	15%	100%
6-10 jaar	15	12%	27%	85%
11-15 jaar	24	20%	47%	73%
16-20 jaar	8	7%	53%	53%
21-25 jaar	13	11%	64%	47%
26-30 jaar	14	11%	75%	36%
31-35 jaar	8	7%	82%	25%
36-40 jaar	4	3%	85%	18%
46-50 jaar	6	5%	90%	15%
51-55 jaar	6	5%	95%	10%
66-70 jaar	1	1%	96%	5%
71-75 jaar	5	4%	100%	4%
<i>Totaal</i>	122	100%		

Het gemiddeld aantal ‘woonjaren’ in Tjuchem neemt toe bij een hogere leeftijd. Er is een sterke samenhang tussen leeftijd en het aantal ‘woonjaren’ in Tjuchem (Cramer’s V = 0,453).

Tabel 10: betrokkenheid bij het dorp (n=127, nr=4)

Betrokkenheid	Totaal	
Zeer betrokken	41	32%
Redelijk betrokken	64	50%
Nauwelijks betrokken	14	11%
Niet betrokken	8	6%
<i>Totaal</i>	<i>127</i>	<i>100%</i>

55% van de respondenten geeft aan gezien te worden als een oorspronkelijke bewoner ('autochtoon') en 45% als een 'nieuwe' bewoner. De betrokkenheid bij het dorp is zeer groot: 82% voelt zich redelijk tot zeer betrokken bij het dorp (zie tabel 10). De mensen in de kern van het dorp voelen zich meer betrokken dan de mensen uit het buitengebied: respectievelijk 96% en 66% is redelijk tot zeer betrokken. Als we de betrokkenheid afzetten tegen de leeftijd van de respondenten, dan is te zien dat de redelijk tot zeer betrokken respondenten afkomstig zijn uit alle leeftijdscategorieën (zie tabel 11).

Tabel 11: betrokkenheid en leeftijd (n=126, nr=5)

Betrokkenheid	13-19 jaar	20-29 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-59 jaar	60-69 jaar	70-79 jaar	<i>Totaal</i>
Zeer betrokken	3 27%		3 38%	10 30%	8 26%	10 53%	6 43%	40 32%
Redelijk betrokken	4 36%	7 70%	5 63%	16 48%	17 55%	7 37%	8 57%	64 51%
Nauwelijks betrokken	2 18%	2 20%		4 12%	4 13%	2 11%		14 11%
Niet betrokken	2 18%	1 10%		3 9%	2 6%			8 6%
<i>Totaal</i>	11 100%	10 100%	8 100%	33 100%	31 100%	19 100%	14 100%	126 100%

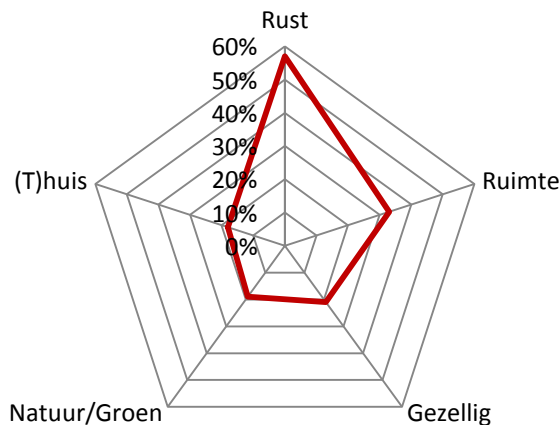
Meer dan de helft van de respondenten (53%) is in het Gronings opgevoed, en 9% heeft het geleerd te spreken. 11% van de inwoners kan het een beetje, maar doet zijn best! 27% spreekt het niet. De meeste Tjuchsters (59%) zijn niet actief op sociale media. Degenen die wél actief zijn, zijn dat vooral op Hyves (28%) en Facebook (23%). Slechts 11% is actief op Twitter en LinkedIn. De actievelingen zijn van alle leeftijden (tussen de 13 en 79 jaar).

Naar aanleiding van bovenstaande gegevens ontstaat een beeld van een redelijk homogene groep inwoners die aan het onderzoek hebben meegedaan. De meeste respondenten komen uit Tjuchem of de directe omgeving. Het Gronings wordt door veel respondenten nog gesproken (73%). De meeste respondenten wonen al lang in Tjuchem en voelen zich redelijk tot zeer betrokken. Meer dan de helft wordt gezien als een 'autochtone' Tjuchster.

3.4 Typering Tjuchem

Aan de respondenten is gevraagd om de volgende zin met drie trefwoorden aan te vullen: '*Als ik aan Tjuchem denk, dan denk ik aan...*'. Veel respondenten hebben deze vraag ingevuld. De meeste gegeven trefwoorden zijn positief. De meest voorkomende zijn weergegeven in tabel 12 en figuur 3 (in bijlage 6 vindt u het volledige overzicht).

Trefwoord	%
Rust	57%
Ruimte	33%
Gezellig	21%
Natuur/Groen	19%
(T)huis	18%

Tabel 12 en figuur 3: '*Als ik aan Tjuchem denk, dan denk ik aan...*' (n=124, nr=7)

3.5 Het wonen

De respondenten geven het wonen in Tjuchem het gemiddelde rapportcijfer 8,1 (met een spreiding tussen 3 en 10). Alle leeftijdscategorieën geven Tjuchem gemiddeld een 8 voor het wonen, behalve de Tjuchsters tussen de 30 en 39 jaar: zij vinden het wonen in Tjuchem een 9 waard.

Het merendeel van de respondenten (98%) woont in een eigen woning, 2% huurt een woning. 60% woont in een vrijstaande woning en 23% woont in een (woon)boerderij. 17% woont in een twee-onder-een-kapwoning.

De meeste respondenten zijn in Tjuchem komen wonen om de rust en de ruimte (45%) en de woning (44%) (tabel 13). 41% woont in Tjuchem vanwege het dorp of het landelijk gebied. Bij 'anders' wordt aangegeven dat men hier woont vanwege een bedrijfsverplaatsing (agrarisch) of vanwege de keuze van ouders.

Tabel 13: woonmotieven (n=128, nr=3)

Woonmotieven	Aantal	%
Ik ben geboren in Tjuchem	24	19%
Omdat ik in een dorp of in landelijk gebied wil wonen	53	41%
Door werk in de omgeving of in de stad Groningen	19	15%
Om de woning (sfeer, grootte, ligging, prijs)	56	44%
Om de rust en de ruimte	57	45%
Vanwege partner, familie en/of vrienden in Tjuchem	22	17%
Om de sfeer en het karakter van Tjuchem	24	19%
Anders	18	14%

Maar hoe lang willen de Tjuchsters nog in hun dorp blijven wonen? 59% wil de rest van hun leven in Tjuchem blijven wonen! De respondenten die wél een verhuisintentie hebben, hebben dat vooral op de langere termijn: 33% zou ooit wel willen verhuizen. Op korte termijn (binnen 2 jaar) wil slechts 8% verhuizen (tabel 14).

Tabel 14: woonplannen (n=119, nr=12)

Woonplannen	Aantal	%
Ik wil graag voor de rest van mijn leven in Tjuchem blijven wonen	66	56%
Ik wil graag verhuizen naar een andere woning in Tjuchem	4	3%
Ik wil binnenkort (binnen twee jaar) verhuizen naar een andere plaats binnen de gemeente Slochteren.	0	0%
Ik wil binnenkort (binnen twee jaar) verhuizen naar een andere plaats buiten de gemeente Slochteren.	9	8%
Ik wil nog een tijd in Tjuchem wonen (langer dan twee jaar), maar ooit verhuizen naar een plaats binnen gemeente Slochteren.	11	9%
Ik wil nog een tijd in Tjuchem wonen (langer dan twee jaar), maar ooit verhuizen naar een plaats buiten gemeente Slochteren.	29	24%
<i>Totaal</i>	<i>119</i>	<i>100%</i>

Van de respondenten tussen de 30 en 60 jaar wil meer dan de helft Tjuchem nooit meer verlaten. Meer dan de helft van de 60+'ers geeft aan ooit te willen verhuizen. De jongeren (tot 30 jaar) zijn verdeeld maar toch willen de meesten wel verhuizen: 60% van de jeugd tot 20 jaar en 55% van de jeugd tussen de 20 en de 30. Van deze laatste groep wil toch ook 44% nooit weg uit Tjuchem.

Tabel 15: woonplannen en leeftijd (n=119, nr=12)

Woonplannen	13-19jr	20-29jr	30-39jr	40-49jr	50-59jr	60-69jr	70-79jr	Totaal
Nooit	2 20%	4 44%	5 63%	21 62%	23 74%	7 44%	4 36%	66 56%
Binnen Tjuchem	2 20%		2 25%					4 3%
Ja, binnenkort	3 30%	2 22%		2 6%	1 3%	1 6%		9 8%
Ja, ooit	3 30%	3 33%	1 13%	11 32%	7 23%	8 50%	7 64%	40 33%
<i>Totaal</i>	<i>10 100%</i>	<i>9 100%</i>	<i>8 100%</i>	<i>34 100%</i>	<i>31 100%</i>	<i>16 100%</i>	<i>11 100%</i>	<i>119 100%</i>

Voor de respondenten die aangeven *niet* de rest van hun leven in Tjuchem te willen blijven wonen, zijn de verhuismotieven geïnventariseerd (tabel 16).

De verhuismotieven die het meest genoemd zijn, hebben betrekking op het ouder worden en werk. De meeste respondenten geven aan dat het onderhoud van huis en tuin te zwaar wordt (27%) en dat de woning niet geschikt is om oud in te worden (12%). Daarnaast woont men graag dicht bij winkels en voorzieningen (18%) en zorgvoorzieningen (15%).

Verhuismotieven die genoemd zijn bij 'anders' zijn vooral het verhuizen naar een andere regio of het buitenland (i.v.m. families of 'gewoon ergens anders'), groter willen wonen (qua woning en perceeloppervlakte) en uit huis gaan en/of samenwonen.

Tabel 16: verhuismotieven (n=60)

Verhuismotieven	Aantal	%
Vanwege werk	11	18%
Vanwege de opleiding die ik volg of ga volgen	5	8%
Ik wil dichterbij winkels en voorzieningen wonen	11	18%
Omdat het openbaar vervoer in Tjuchem beperkt is	5	8%
Het onderhouden van mijn huis en tuin wordt te zwaar	16	27%
De kosten van onderhoud van het huis worden te hoog	2	3%
Ik wil liever gaan huren	3	5%
Ik wil liever een huis kopen (in plaats van huren)	0	0%
Ik word ouder en woon graag dicht bij een zorgvoorziening	9	15%
Mijn woning is niet geschikt om oud te worden	7	12%
Ik ben uitgekeken op het dorp	2	3%
Ik wil in de stad gaan wonen	4	7%
Anders	18	30%

3.6 Veiligheid en mobiliteit

De respondenten geven de veiligheid in Tjuchem een 7,3 als gemiddeld rapportcijfer (met een spreiding tussen 3 en 10).

In tabel 17 staan de stellingen die aan de respondenten zijn voorgelegd, men kon kiezen uit ‘mee eens’, ‘mee oneens’ of ‘geen mening’. Alle Tjuchsters voelen zich veilig wanneer ze thuis zijn en bijna iedereen voelt zich overdag buiten ook veilig. Er is voldoende straatverlichting (81%) en ook ‘s avonds en ‘s nachts voelt u zich veilig buiten (90%). Kinderen kunnen in Tjuchem veilig opgroeien (95%). De speeltuin is gelegen op een veilige plek (81%) en kinderen kunnen daar veilig spelen (78%).

Over de verkeersveiligheid zijn de inwoners minder tevreden; Tjuchem wordt overwegend niet verkeersveilig (55%) gevonden. Vooral de fietsroute naar Lutje Til vindt men niet veilig (46%), maar ook de route naar scholen in andere plaatsen wordt niet als erg veilig ervaren (37%).

Tabel 17: veiligheid (n varieert tussen 125 en 130)

Waardering veiligheid	Aantal	% ‘eens’
Ik voel me thuis veilig	130	100%
Overdag voel ik me veilig buiten	128	99%
's Avonds en 's nachts voel ik me veilig buiten	116	90%
Er is voldoende straatverlichting in Tjuchem	104	81%
In Tjuchem kunnen kinderen veilig opgroeien	121	95%
De speeltuin ligt op een veilige plek in het dorp	102	81%
In de speeltuin kunnen kinderen veilig spelen	98	78%
Tjuchem is verkeersveilig	51	40%
De fietsroute naar basisschool 'Lutje Til' is veilig	50	40%
De fietsroute naar andere scholen in de omgeving is veilig	59	47%

De wegen en paden in en rond Tjuchem zijn gewaardeerd met een 6,8 gemiddeld (spreiding tussen de 5 en de 9). Alle leeftijdscategorieën geven Tjuchem gemiddeld een 7 voor de wegen en paden, behalve de Tjuchsters tussen de 20 en 29 jaar: zij geven gemiddeld een 6.

60% vindt dat de wegen naar Tjuchem goed onderhouden zijn (tabel 18). De fiets- en wandelpaden in en om Tjuchem worden regelmatig door de Tjuchsters gebruikt (respectievelijk 68% en 59%). Er is een wens voor meer fietspaden (50%) wandelpaden (37%). 81% van de respondenten vindt dat er te hard wordt gereden op de wegen in en naar Tjuchem.

Tabel 18: wegen en paden in en rond Tjuchem (n varieert tussen 120 en 129)

Waardering wegen en paden	Aantal	% 'eens'
Ik maak regelmatig gebruik van de fietspaden in en om Tjuchem	82	68%
Er moeten meer fietspaden komen rond Tjuchem	62	50%
Ik maak regelmatig gebruik van de wandelpaden in en om Tjuchem	71	59%
Er moeten meer wandelpaden komen rond Tjuchem	46	37%
De wegen naar Tjuchem zijn goed onderhouden	75	60%
Op de wegen in en naar Tjuchem wordt te hard gereden	105	81%
Er moeten meer parkeerplaatsen komen in Tjuchem	34	27%
De bus van en naar Tjuchem moet overdag vaker rijden	38	30%
De bus van en naar Tjuchem moet 's avonds vaker rijden	21	17%
De bus van en naar Tjuchem moet beter aansluiten op ander openbaar vervoer	46	37%

De inwoners van Tjuchem en het buitengebied zijn aangewezen op winkel- en zorgvoorzieningen in naburige plaatsen. Uit de inventarisatie blijkt, dat respondenten voor de supermarkt, het werk, de school, de huisarts en de kerk in de buurt van Tjuchem blijven (tabel 19). De afgelegde afstand is voor het werk het grootst: gemiddeld 18 kilometer met een spreiding tussen 0 en 95 kilometers.

Tabel 19: af te leggen kilometers tot voorzieningen (n varieert tussen 51 en 125)

Afstand in kilometers* naar...	Gemiddeld	Min	Max	S.d.
... de supermarkt	6,7	2	15	2,5
... mijn werk	18,1	0	95	16,2
... de school (van mijn kinderen)	12,9	0	40	13,3
... de huisarts	7,7	4	25	3,8
... de kerk	6,8	0	25	5,6

**het gaat om kilometers van een enkele reis naar de bestemming*

Alle huishoudens bezitten minimaal één auto: 61% heeft twee of meer auto's en 40% van de huishoudens bezit één auto. Volgens het CBS bezitten de huishoudens in Tjuchem gemiddeld 1,5 auto. Voor korte afstanden naar dichtbijgelegen plaatsen (Meedhuizen, Appingedam, Steendam, Delfzijl, Wagenborgen en Siddeburen) wordt de auto het meest gebruikt (85%) gevolgd door de fiets (14%). Vooral de jongere en oudere respondenten pakken het meest de fiets; toch is de auto in de meerderheid binnen de leeftijdscategorieën waar een rijbewijs mogelijk in het bezit is.

Tabel 20: vervoersmiddel korte afstanden (in absolute aantallen; n=111, nr=20)

Vervoersmiddel	13-19jr	20-29jr	30-39jr	40-49jr	50-59jr	60-69jr	70-79jr	Totaal
Auto	4 40%	8 89%	8 100%	31 97%	25 89%	13 87%	5 56%	94 85%
Fiets	5 50%	1 11%		1 3%	3 11%	2 13%	4 44%	16 14%
Bus	1 10%							1 1%
Totaal	10 100%	9 100%	8 100%	32 100%	28 100%	15 100%	9 100%	111 100%

3.7 Voorzieningen

De respondenten geven de voorzieningen in Tjuchem gemiddeld een 7,7 (met een spreiding tussen de 4 en de 10). De Tjuchsters tussen van 13 tot 20 jaar geven gemiddeld een iets lager cijfer (7) dan de overige leeftijdscategorieën (8).

Aan de respondenten zijn achttien stellingen voorgelegd over de voorzieningen op het dorp en in de directe omgeving (tabel 21). De antwoordmogelijkheden waren 'eens', 'oneens' en 'geen mening'. Op vijftien van de achttien stellingen is door minstens de helft van de respondenten bevestigend ('eens') geantwoord.

Tabel 21: voorzieningen Tjuchem (n varieert tussen 125 en 130)

Waardering voorzieningen	Aantal	% 'eens'
Het is niet erg om de dagelijkse boodschappen buiten Tjuchem te doen	121	93%
Online shoppen maakt het leven gemakkelijk in Tjuchem	55	44%
De aanleg van het 'Dorpsrandpark' is een verrijking voor het dorp	76	60%
Tjuchem heeft behoefte aan meer speelvoorzieningen voor kinderen	39	31%
De sporthal 'Velemansdroom' wordt goed benut	114	88%
Goede relaties met medebewoners zijn belangrijk voor een dorp zonder dagelijkse voorzieningen	118	91%
De website van Tjuchem is informatief	111	89%
Het jeugdhonk van Tjuchem moet in stand worden gehouden	108	84%
Het sportveld van Tjuchem is een aanwinst voor het dorp	111	87%
De wandelpaden in en rond Tjuchem zijn aantrekkelijk	65	51%
De fietsroutes in en om Tjuchem zijn aantrekkelijk	79	63%
Het dorpshuis 'Plaaisterploats' biedt voldoende mogelijkheden om elkaar spontaan te ontmoeten	89	70%
Een 'zaterdagavondcafé' in Plaaisterploats is een goed idee	79	61%
De ijsbaan is een mooie voorziening van het dorp	126	98%
Tjuchem kan de school 'Lutje Til' niet missen	120	94%
Het is goed dat er nog een kerk in Tjuchem is	59	46%
De school 'Lutje Til' is belangrijk voor de leefbaarheid in het dorp	122	95%
De basisschool zorgt er voor dat jonge gezinnen in Tjuchem blijven wonen	124	95%

De drie stellingen over de school 'Lutje Til' scoren hoog: de meeste Tjuchsters vinden dat de basisschool er voor zorgt dat er jonge gezinnen in Tjuchem blijven wonen (95%), dat de school belangrijk is voor de leefbaarheid in het dorp (95%) en dat de school dus niet gemist kan worden (94%). 98% vindt de ijsbaan een mooie voorziening op het dorp. De respondenten vinden het niet erg om dagelijkse boodschappen buiten Tjuchem te moeten doen (93%). Goede relaties met medebewoners op een dorp zonder dagelijkse voorzieningen vindt men belangrijk (91%).

Een groot deel van de respondenten is lid van de Vereniging School- en Dorpsbelangen (87%) en van de ijsclub (80%). In deze clubs en de sportclub zijn de respondenten ook het meest actief. Bij 'andere verenigingen' worden nog de toneelvereniging en enkele landbouw- en plattelandsverenigingen genoemd.

Tabel 22; lid en actief van/bij verenigingen (n varieert tussen 58 en 126)

Vereniging	Lid		Actief	
Vereniging School- en Dorpsbelangen	109	87%	33	32%
Ijsclub Tjuchem	101	80%	30	30%
Sportclub (S.C.) Tjuchem	39	32%	31	30%
Vereniging Botenclub Munnikepier	20	17%	11	12%
Historische vereniging 'Bie 't Schild'	28	24%	6	6%
Een kerkgenootschap	22	19%	9	9%
Andere vereniging	18	25%	15	26%

3.8 Sociale omgeving

De respondenten geven de veiligheid in Tjuchem gemiddeld een 7,8 (met een spreiding tussen 5 en 10). Deze waardering is bij alle leeftijdscategorieën gelijk: een 8 gemiddeld. De respondenten denken positief over de sociale contacten en de omgang met elkaar: met de meeste stellingen is meer dan de helft van de respondenten het eens (tabel 23).

De respondenten hebben een goede relatie met de burens (95%). Ook zijn er voldoende sociale contacten, zowel binnen (88%) als buiten het dorp (95%). De saamhorigheid vinden de Tjuchsters belangrijk (89%). De sociale controle is sterk aanwezig (81%) en wordt gewaardeerd (74%). 79% van de respondenten voelt zich betrokken bij het dorp en 63% voelt zich een echte Tjuchster! Één respondent geeft aan zich eenzaam te voelen: dat is er één teveel.

Tabel 23: sociale omgeving (n varieert tussen 123 en 129)

Waardering sociale omgeving	Aantal	% 'eens'
Ik voel me een echte Tjuchster	81	63%
Ik voelde me goed ontvangen toen ik hier kwam wonen	101	80%
Ik heb voldoende sociale contacten in het dorp	114	88%
Ik heb voldoende sociale contacten buiten het dorp	123	95%
Ik voel me verbonden met het dorp en haar inwoners	100	79%
Ik vind saamhorigheid belangrijk	115	89%
Sociale controle is sterk aanwezig in het dorp	103	81%
Ik vind de sociale controle prettig in het dorp	91	74%
De verstandhouding tussen 'oude' inwoners en 'nieuwkomers' is goed	103	80%
De relatie tussen mij en mijn burens is goed	120	95%
Ik wil alleen in Tjuchem wonen, ik heb geen behoefte aan contacten in het dorp	20	16%
Door actief in het dorp te zijn heb ik veel sociale contacten	67	53%
Ik voel me eenzaam in Tjuchem	1	1%
De website www.tjuchem.net verbindt inwoners met elkaar	72	57%
Ik kan altijd hulp vragen aan medebewoners	116	90%
Er heerst eensgezindheid in het dorp	82	66%
Ik zou graag een 'Steunsteet' in Tjuchem willen	27	21%

90% kan altijd hulp vragen aan medebewoners. Dienstverlening van buren of dorpsgenoten komt regelmatig voor. Maar ook als er nog geen hulpbehoefte is, helpen buren en dorpsgenoten elkaar. In tabellen 24 en 25 staan de overzichten van diensten die men aan buren of dorpsgenoten *verleent* en van buren en dorpsgenoten *ontvangt*. Bij ‘anders’ is een mooie quote opgeschreven: ‘*Als we elkaar nodig hebben zijn we er voor elkaar*’.

Tabel 24: burenhulp verlenen (n=129, nr=2)

Burenhulp verlenen	Aantal	% ‘eens’
Geen	7	5%
Een boodschap doen	40	31%
Kleine klusjes in huis of tuin	54	42%
Een lift geven (vervoer)	41	32%
Uitleen van gereedschap	83	64%
Oppas (bijvoorbeeld op huisdieren of kinderen)	53	41%
Post verzamelen en bloemen water geven bij afwezigheid	70	54%
Anders	8	6%

Tabel 25: burenhulp ontvangen (n=128, nr=3)

Burenhulp ontvangen	Aantal	% ‘eens’
Geen	18	14%
Een boodschap doen	26	20%
Kleine klusjes in huis of tuin	50	39%
Een lift geven (vervoer)	30	24%
Uitleen van gereedschap	62	49%
Oppas (bijvoorbeeld op huisdieren of kinderen)	45	35%
Post verzamelen en bloemen water geven bij afwezigheid	62	49%
Anders	6	5%

Alle soorten hulp en diensten worden aan elkaar verleend en ontvangen: van een boodschap, een klusje, een lift tot het uitleen van gereedschap. Er zijn slechts weinig mensen die geen hulp verlenen (5%) of geen hulp (hoeven) te ontvangen van buren of dorpsgenoten (14%). Het verlenen van hulp komt meer voor dan het ontvangen van burenhulp. De verleende en/of ontvangen burenhulp wordt niet verrekend (59%) of verrekend met een wederdienst (39%).

Inwoners ontmoeten elkaar vooral buiten op straat (37%), thuis of bij iemand anders (28%) en in het dorpshuis 'Plaaisterploats' (13%) (tabel 26). Er is maar één respondent die bijna nooit andere inwoners ontmoet.

Tabel 26: ontmoetingsplaatsen (n=119, nr=12)

Ontmoetingsplaatsen	Aantal	%
Thuis of bij iemand anders	21	28%
In het dorpshuis 'Plaaisterploats'	10	13%
Buiten en op straat	28	37%
Bij het tennisveld, het voetbalveld en/of de ijsbaan	5	7%
Bij de school 'Lutje Til'	4	5%
(Bij het sporten) in de 'Velemansdroom'	5	7%
Elders	2	3%
Ik ontmoet (bijna) nooit inwoners	1	1%
<i>Totaal</i>	<i>76</i>	<i>100%</i>

3.9 Dorpsactiviteiten

De respondenten geven de dorpsactiviteiten in Tjuchem gemiddeld een 7,4 (met een spreiding tussen de 1 en de 10). De activiteiten worden het hoogst becijferd door Tjuchsters tussen de 20 en de 50 jaar: zij geven gemiddeld een 8. De jongeren van 13 tot 20 jaar en de 50+'ers geven de activiteiten gemiddeld een 7. Door de Vereniging School- en Dorpsbelangen worden vele activiteiten voor de kinderen en volwassenen van Tjuchem georganiseerd. Evenementen zijn het jaarlijks wekerende Krieltjesdorp, Tjuchster Dörps Vermoak en het Sinterklaasfeest.

De respondenten zijn gevraagd aan welke activiteiten zij regelmatig mee doen, en hoe belangrijk ze de activiteiten vinden voor het dorp. De resultaten hiervan ziet u in tabel 27. Opvallend is dat de meerderheid bij elke activiteit aangeeft deze belangrijk te vinden. Gemiddeld doen er 19 mensen *altijd* mee aan de activiteiten, gemiddeld 9 mensen doen *vaak* mee, gemiddeld 18 mensen doen *soms* mee en gemiddeld 71 mensen doen *nooit* mee.

Tabel 27: deelname en belangrijkheid activiteiten (n varieert tussen 97 en 121)

Activiteiten	DEELNAME		BELANGRIJK	
	Altijd/Vaak	Soms/Nooit	Ja	Nee
Nieuwjaarsborrel	21 18%	95 82%	75 73%	28 27%
SylvesterParty	32 28%	85 72%	69 68%	33 32%
Kouweneuzentocht	24 20%	94 80%	68 67%	33 33%
Toneelavond	70 57%	52 43%	96 90%	11 10%
Aprés ski party	7 7%	107 94%	50 50%	50 50%
55+ middag	12 10%	105 90%	80 79%	21 21%
Tulpenactie	71 59%	50 41%	87 84%	16 16%
Dodenherdenking	36 30%	85 70%	87 84%	16 16%
B(l)oeiende Koolzaad- en Merentocht	1 1%	113 99%	51 53%	46 47%
Opendag Biologische kaasboerderij	8 7%	108 93%	66 65%	35 35%
Viswedstrijd	14 12%	102 87%	63 64%	35 36%
Tjuchster Dörps Vermoak	53 44%	67 56%	92 88%	12 12%
Krieltjesdorp	27 23%	91 77%	90 87%	13 13%
Sjoelkampioenschappen	38 31%	83 69%	82 80%	20 20%
Piratenkoor	31 26%	87 74%	62 63%	37 37%
Jeugdtoneel	45 38%	73 62%	91 88%	12 12%
Klusdag Dorpsrandpark	20 17%	100 83%	85 81%	20 19%
Klaverjasavond	16 14%	103 87%	78 78%	22 22%
Fietsen	12 10%	106 90%	79 77%	23 23%

De inwoners vinden dat de Vereniging School- en Dorpsbelangen erg hun best doet (85%) en dat er leuke activiteiten worden georganiseerd voor kinderen (80%) en ouderen (63%). Ook is men van mening dat de gebouwen en voorzieningen goed worden onderhouden door Stichting Dorpshuis (71%). De hoeveelheid activiteiten is goed (57%).

De respondenten vinden niet dat de activiteiten meer gericht zouden moeten zijn op oorspronkelijke bewoners dan op 'nieuwkomers' (67% oneens). Met de stelling 'ik word erop aangekeken als ik niet deelneem aan de dorpsactiviteiten' is 72% van de respondenten het niet eens.

Over de deelname, toekomst en regioactiviteiten zijn de meningen verdeeld. Een groot deel van de respondenten heeft hier geen mening over (resp. 38%, 45%, 33%)

Tabel 28: waardering van de dorpsactiviteiten (n varieert tussen 123 en 128)

Waardering van de dorpsactiviteiten	Aantal	% 'eens'
De deelname aan de dorpsactiviteiten is te gering	34	28%
Voor kinderen worden er leuke dorpsactiviteiten in Tjuchem georganiseerd	102	80%
In de toekomst moeten nieuwe activiteiten meer op kinderen zijn gericht	37	30%
Voor ouderen worden er leuke dorpsactiviteiten in Tjuchem georganiseerd	79	63%
In de toekomst moeten nieuwe activiteiten meer op oudere inwoners zijn gericht	31	25%
De activiteitencommissies van de vereniging School en Dorpsbelangen doen erg hun best	106	85%
De Stichting Dorpshuis onderhoudt de gebouwen en voorzieningen goed	90	71%
De evenementen in de regio zijn aantrekkelijker dan de dorpsactiviteiten	24	20%
De dorpsactiviteiten zijn meer gericht op oorspronkelijke bewoners dan op 'nieuwkomers'	14	11%
Er zijn voldoende activiteiten en voorzieningen voor de jeugd van Tjuchem	72	57%
Ik word erop aangekeken als ik niet deelneem aan de dorpsactiviteiten	16	13%

3.10 Ondernemen

Het ondernemen in Tjuchem krijgt een gemiddeld rapportcijfer van 6,7 (spreiding tussen 2 en 9). Alle leeftijdscategorieën beoordelen het ondernemen in Tjuchem met een 7 gemiddeld, behalve de Tjuchsters tussen de 20 en de 29 jaar: zij geven het gemiddeld een 6.

Eerder is al vermeld dat 54 ondernemingen uit Tjuchem ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel. Onder de respondenten zijn 29 ‘ondernemende’ inwoners. Ondernemend in de zin van:

- als ondernemer met een eigen bedrijf met 0 - 3 werknemers (12 respondenten)
- als ZZP’er (7 respondenten)
- als agrarisch ondernemer of boer (10 respondenten)
- als freelancers (2 respondenten)
- als verkoper van eigen producten of streekproducten (4 respondenten)

Tabel 29: het ondernemen in Tjuchem (n varieert tussen 124 en 128)

Waardering van het ondernemen	Aantal	% ‘eens’
Ik vind het belangrijk dat er ondernemers in en rond Tjuchem zijn	102	80%
Er hoeft niet meer bedrijvigheid in Tjuchem te komen	36	29%
Het dorpshuis 'Plaaisterploats' is een inspirerend voorbeeld van ondernemerschap	58	47%
Tjuchem moet meer aan toerisme en recreatie doen	47	37%
Tjuchem heeft belang bij ondernemers die de leefbaarheid versterken	88	69%
Bedrijvigheid in Tjuchem zorgt voor een goede naamsbekendheid	85	67%

Meer dan de helft van de respondenten vindt het belangrijk dat er ondernemers in en rond Tjuchem zijn. Zij vinden dat deze bedrijvigheid in Tjuchem zorgt voor een goede naamsbekendheid. Tjuchem heeft belang bij ondernemers die de leefbaarheid van het dorp versterken. Het merendeel (52%) is het niet eens met de stelling dat er niet meer bedrijvigheid hoeft te komen in het dorp.

De vraag of de inwoners zelf iets wil gaan ondernemen in Tjuchem levert veel antwoorden op (tabel 30). 21 inwoners (17%) maken via de vragenlijst bekend dat ze ideeën en plannen hebben om iets of iets anders of iets erbij te willen beginnen in Tjuchem.

Tabel 30: ondernemers in spé (n=21)

Ondernemers in spé op het gebied van ...	Aantal	%
Recreatie	4	19%
Toerisme	2	10%
Horeca	4	19%
Ouderenzorg	1	5%
Kinderopvang		
Huishoudelijke dienstverlening		
Zorgboerderij	2	10%
Kunst	3	14%
Boerderij- of landwinkel met streekproducten	2	10%
Voedselproductie voor de regio	2	10%
Eigen bedrijf aan huis in de ... sector	7	33%
Duurzame energie	5	24%
Uiterlijke verzorging	1	5%
Anders	6	29%

De meeste plannen en ideeën gaan over het starten van een eigen bedrijf, duurzame energie en 'anders'.

De sectoren die genoemd zijn bij het eigen bedrijf, zijn onder andere de agrarische, commerciële, dienstverlenende, groene, sport, technische en (detail)handel sectoren.

Bij 'anders' staan een aantal plannen voor een camping vermeld, maar ook voor een caravanstalling, boetiekje, boekenstand of deelname aan 'open tuinen'.

De inwoners stellen wel een aantal voorwaarden aan nieuw ondernemerschap in Tjuchem. Het moet geen overlast veroorzaken (69%) en de rust en ruimte respecteren (57%). Daarnaast moet het aansluiten bij het dorpskarakter (53%) en een meerwaarde zijn voor het dorp (51%). De voorkeur gaat uit naar kleinschalige bedrijvigheid (48%).

3.11 Vereniging School- en Dorpsbelangen

De inwoners waarderen de Vereniging School- en Dorpsbelangen met een gemiddeld rapportcijfer van 7,4 (met een spreiding tussen 3 en 10).

Tabel 31: waardering Vereniging School- en Dorpsbelangen Tjuchem (n varieert tussen 122 en 127)

Waardering Vereniging School- en Dorpsbelangen	Aantal	% 'eens'
Het is goed dat er een Vereniging School- en Dorpsbelangen is	122	96%
Onze dorpsbelangen worden goed behartigd	99	79%
Het huidige bestuur is een goede afspiegeling van het dorp	69	54%
Het bestuur van School- en Dorpsbelangen is goed bereikbaar/benaderbaar	83	66%
Het bestuur van School- en Dorpsbelangen is goed zichtbaar	66	53%
Ik bezoek regelmatig de site www.tjuchem.net	94	75%
De agenda op de website www.tjuchem.net wordt goed bijgehouden	88	70%
Het is belangrijk dat Tjuchem een dorpsvisie ontwikkelt	102	81%
Concrete plannen zijn belangrijker dan een dorpsvisie	78	64%
Gemeente Slochteren en Gemeente Delfzijl moeten meer samenwerken	45	36%
Tjuchem en Meedhuizen moeten meer samenwerken	75	60%
De omgevingsmedewerker van de gemeente Slochteren is onmisbaar	39	31%
De Gemeente Slochteren toont betrokkenheid bij het leefbaar houden van het dorp	43	34%
De Gemeente Slochteren stimuleert ontwikkelingen die de leefbaarheid versterken	38	30%
Ik wil me inzetten voor het dorp	81	65%

Het merendeel van de respondenten (>50%) is het met de meeste stellingen (11 van de 15) eens. Daar waar dat niet het geval is, betreffen het de stellingen over de gemeente.

Over de onmisbaarheid van de omgevingsmedewerker van de gemeente Slochteren heeft 52% geen mening. Over de andere stellingen zijn de meningen ongeveer evenredig verdeeld ($\pm 33\%$ is het 'eens' of 'oneens' met de stelling, of heeft geen mening). Dit betreft de stellingen dat de gemeenten Slochteren en Delfzijl meer zouden moeten samenwerken, dat de gemeente Slochteren betrokkenheid toont bij het leefbaar houden van het dorp, en de stelling dat de gemeente Slochteren de ontwikkelingen stimuleert die de leefbaarheid versterken.

De website www.tjuchem.net wordt regelmatig bezocht door 75% van de respondenten. De website is erg actueel en de agenda wordt goed bijgehouden (70%).

Het grootste deel van de Tjuchsters (96%) vindt het goed dat er een Vereniging School- en Dorpsbelangen is en dat deze de dorpsbelangen goed behartigt (79%). Ook is men tevreden over de bereikbaarheid / toegankelijkheid (66%) en de zichtbaarheid (53%) van het bestuur. Het huidige bestuur is een goede afspiegeling van het dorp (54%).

De Tjuchsters geven aan dat zij het belangrijk vinden dat Tjuchem een dorpsvisie ontwikkelt (81%) maar zeggen ook dat concrete plannen belangrijker zijn dan een dorpsvisie (64%).

65% wil zich inzetten voor het dorp! Slechts 9% wil dat niet, en 26% heeft geen mening hierover. Van de 81 mensen die zich graag in willen zetten voor het dorp, zijn er 7 (nog) geen lid van de Vereniging School- en Dorpsbelangen.

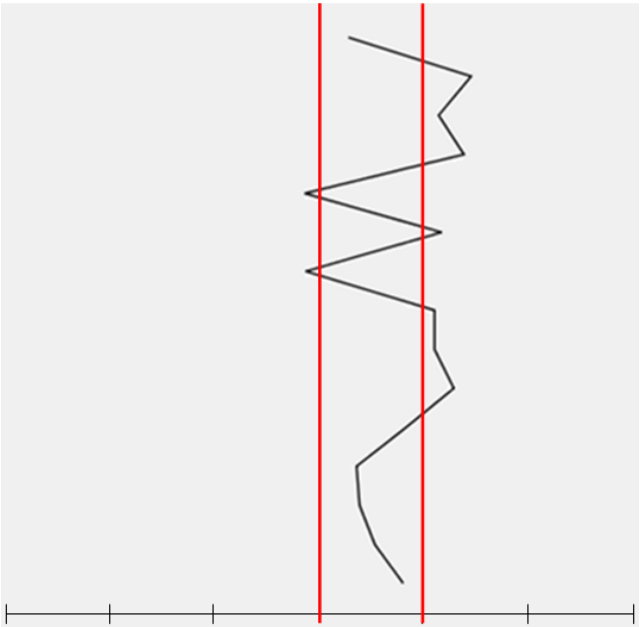

3.12 Profiel van Tjuchem

In het voorgaande zijn diverse aspecten van de fysieke en sociale omgeving, de voorzieningen en het organiserend vermogen aan de orde geweest. In de inwonersvragenlijst is ook - behalve de ‘startvraag’ - een tweede vraag opgenomen om Tjuchem als dorp te typeren. Met behulp van een *semantische differentiaal* gaven respondenten aan in welke mate zij de gegeven bijvoeglijke naamwoorden op Tjuchem van toepassing vonden. Het resultaat ziet u in figuur 4. Deze figuur bevat twee lijnen: de ‘neutraal’-lijn op 4 en nog een lijn op 5. Deze tweede lijn is geplaatst om de uitschieters naar rechts te kunnen definiëren; dit kan ook uit tabel 32 worden afgelezen (ook de standaarddeviatie is weergegeven; hoe kleiner die is, des te groter de consensus).

Tabel 32: typering Tjuchem (n varieert tussen 111 en 115)

	Gemiddeld	StDev	
Traditioneel	4,31	1,26	Vernieuwend
Afhankelijk	5,51	1,18	Zelfredzaam
Los zand	5,22	1,20	Verbonden
Smakeloos	5,43	1,19	Aantrekkelijk
Autochtoon	3,94	1,15	Import
Afstandelijk	5,28	1,37	Sociaal
Eenheid	3,85	1,50	Verschillen
Bedreigd	5,19	1,43	Vitaal
Afwachtend	5,19	1,50	Gastvrij
Rommelig	5,28	1,18	Onderhouden
Kleurloos	4,84	1,16	Boeiend
Energiek	4,35	1,62	Rustig
Ouderwets	4,38	1,23	Modern
Doorsnee	4,46	1,33	Authentiek
Individualistisch	4,86	1,41	Zorgzaam

Figuur 4: typering Tjuchem (n varieert tussen 111 en 115)

3.13 Goede ideeën voor Tjuchem

In de vragenlijst hebben de respondenten aan het eind hun goede ideeën voor Tjuchem kunnen opschrijven. Onder het mom ‘*Stel dat u iets aan het dorp Tjuchem direct mag veranderen of toevoegen. Wat zou u dan doen?*’ geven 79 respondenten hun goede ideeën door: 191 goede ideeën zijn opgeschreven!

Figuur 5 toont een zogenaamde ‘Word’ (of woordwolk) van goede ideeën voor Tjuchem en in tabel 33 wordt een korte omschrijving van deze goede ideeën gegeven (indien van toepassing in volgorde van meest genoemd tot minst genoemd). Enkele ideeën worden door meerdere respondenten genoemd: hoe groter het woord, hoe vaker het genoemd is.

Figuur 5: goede ideeën voor Tjuchem (n=105)

Tabel 33; goede ideeën voor Tjuchem (n=105)

Goede ideeën voor/over...	Aantal	Korte omschrijving
... de huizen	27	Meer huizen bouwen (senioren woningen en woningen voor jonge gezinnen) en bouwvergunningen / bouw kavels uitgeven
... de wegen en paden	38	Meer fietspaden, wegen (beter) onderhouden, veiligheid verbeteren, meer parkeermogelijkheden creëren
... de inwoners	6	Vaak dezelfde mensen die meehelpen, socialer naar nieuwe mensen, meer initiatief van import, minder drank en drugs
... de Vereniging School- en Dorpsbelangen	12	Actiever bestuur, goed bestuur, meer overleg met inwoners, jonge bestuurders toevoegen, strijden voor meer woningen, opheffen
... het verkeer	38	Snelheid van het (landbouw)verkeer belemmeren, veiligheid verbeteren, meer parkeermogelijkheden, brug over het kanaal en de weg er naartoe
... de sfeer	4	Meer verdraagzaamheid, minder arrogantie, romantischer aangezicht van het dorp, minder drank en drugs
... de voorzieningen	15	School behouden, Jeu de Boules - baan aanleggen, supermarkt, investeren in leefbaarheid, alles in één gebouw, sprothal vergroten / onderhouden, ruiterspaden, speelplaats verplaatsen
... het Dorpshuis 'Plaaisterploats'	15	Voorzieningen verbeteren, groter maken, gezelliger maken, nieuw gebouw, alles in één gebouw, weg
... de kinderen	15	School behouden, meer speeltoestellen, betere zwemgelegenheid
... het landschap	9	Waterpartijen, meer fietspaden, ruiterspaden, meer bebossen, geen windmolens of megastallen, minder tuinafval in bos en berm, hoge masten elektra weghalen, behoud agrarisch gebied, windenergie waar mogelijk
... het gebruik van de kerk	5	Parkeermogelijkheden, meer bezoek, afschaffen
... de haven	7	Mogelijkheden tot vaarrecreatie verbeteren, parkeer- en draaiplaats, meer steiger, meer activiteit, bijna onvindbaar

4. Conclusie en discussie

4.1 Conclusie

De onderzoeksvraag voor dit onderzoek luidde:

Hoe waarden inwoners van Tjuchem hun leefomgeving?

Hierbij gaat het om de waardering van aspecten uit vier domeinen van de leefomgeving:

- 5) de woonsituatie
- 6) de voorzieningen
- 7) het sociale klimaat
- 8) het organiserend vermogen

131 volwassenen en 18 kinderen uit Tjuchem en het nabijgelegen buitengebied hebben deelgenomen aan het inwonersonderzoek. Het responspercentage ligt op 56% van het totaal aantal inwoners.

De respondentgroep is niet geheel representatief voor de bevolking in Tjuchem. Er zaten iets te veel vrouwen in de respondentengroep en de leeftijdscategorieën 10-19 en 30-39 jaar zijn ondervertegenwoordigd in de respondentengroep, terwijl de leeftijdscategorieën 40-49 jaar en 50-59 jaar juist oververtegenwoordigd zijn. Ook zijn de eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens ondervertegenwoordigd terwijl de tweepersoonshuishoudens oververtegenwoordigd zijn. Hierdoor moet men voorzichtig zijn om de resultaten van toepassing te achten voor alle inwoners van Tjuchem.

De respondentgroep is homogeen voor wat betreft de herkomst en woonduur in Tjuchem. Tjuchem wordt voornamelijk bevolkt door Noorderlingen van geboorte, die er bovendien al lang wonen. De betrokkenheid bij het dorp is redelijk tot zeer groot.

Voor de totaalbeoordeling van Tjuchem geven de inwoners een *ruime voldoende* als rapportcijfer (tabel 34). Daarmee is de hoofdconclusie gerechtvaardigd: **de inwoners van Tjuchem waarderen hun leefomgeving positief**. Dat blijkt niet alleen uit het gemiddelde rapportcijfer, maar ook uit de associatieve woorden waarmee de inwoners Tjuchem aanduiden: rust, ruimte, gezellig, natuur, groen en (t)huis.

In tabel 34 zijn deze vier domeinen voorzien van de rapportcijfers die de respondenten hebben gegeven. Voor *Woonsituatie* is het gemiddelde rapportcijfer berekend van de aspecten Wonen, Veiligheid, Wegen en Paden. Voor *Voorzieningen* is het gemiddelde rapportcijfer berekend van de aspecten Voorzieningen en Dorpsactiviteiten. Voor *Sociaal Klimaat* is het rapportcijfer van de Sociale Omgeving gebruikt. Voor *Organiserend Vermogen* is het gemiddelde rapportcijfer berekend van de aspecten Ondernemen en Vereniging School- en Dorpsbelangen.

In de kolom *Waardering* is het rapportcijfer groter of gelijk aan 7,5 voorzien van ++ als sterkste waardering van de leefomgeving, het rapportcijfer kleiner dan 7,5 van + als minder sterke waardering. De waardering voor de vier domeinen wordt hieronder besproken.

Tabel 34: Tjuchem als leefomgeving: beoordeling in rapportcijfers en waarderingen

Waardering leefomgeving	Gemiddeld (s.d.)		Waardering
Tjuchem	7,9	(0.99)	++
Woonsituatie	7,4	(1,15)	+
Voorzieningen	7,6	(1,08)	++
Sociaal Klimaat	7,8	(0.91)	++
Organiserend Vermogen	7,0	(1,21)	+

Inwoners van Tjuchem waarderen hun **woonomgeving** positief. Zij waarderen de rust, ruimte en gezelligheid van het dorp en de inwoners. Het landelijk gebied en de rust en de ruimte zijn de hoofdredenen voor velen om hier te wonen. Een groot deel van de inwoners voelt zich 24 uur per dag veilig in Tjuchem. Tjuchem wordt gezien als een dorp waar kinderen veilig kunnen opgroeien. De woningen zijn bijna allemaal in eigendom van de inwoners. Meer dan de helft van de inwoners geeft aan de rest van zijn / haar leven in Tjuchem te willen blijven wonen. Inwoners hebben de komende twee jaar nauwelijks verhuisplannen. Zij die ooit willen verhuizen geven aan, dat het onderhoud van huis en tuin te zwaar wordt en dat de woning niet geschikt is om oud in te worden. Bovendien woont men graag dicht bij winkels en voorzieningen en zorgvoorzieningen. In 2011 bestaat 59% van de bevolking in Tjuchem uit 40-plussers. Door de geringe verhuisgeneigdheid kan het zijn, dat Tjuchem in de komende jaren gaat vergrijzen (meer oudere mensen) en ontgroenen (relatief minder jonge mensen).

De respondenten vinden dat de wegen naar Tjuchem goed onderhouden zijn. Van de respondenten bezitten alle huishoudens minimaal één auto. De fiets- en wandelpaden in en om Tjuchem worden regelmatig door de Tjuchsters gebruikt. Inwoners vinden dat er te hard wordt gereden op de wegen in en naar Tjuchem.

Inwoners van Tjuchem waarderen de **voorzieningen** positief. Meer dan de helft van de respondenten is tevreden over de aanwezige voorzieningen. Over de basisschool Lutje Til is men erg eensgezind: de school is belangrijk voor de leefbaarheid en kan niet gemist worden. Bovendien zorgt de school ervoor dat er jonge gezinnen (blijven) wonen in het dorp. De ijsbaan is ook een voorziening waar men erg blij mee is. Over de dorpsactiviteiten is men positief. Deelname aan de dorpsactiviteiten is niet verplicht. Er is een kleine kern die altijd mee doet aan de activiteiten.

Inwoners van Tjuchem waarderen het **sociaal klimaat** positief. De meeste inwoners geven aan voldoende sociale contacten binnen en buiten het dorp te hebben. Inwoners treffen elkaar vooral op straat en thuis. De relatie met de burens is goed, waardoor de burenhulp in Tjuchem veelvuldig wordt verleend en ontvangen. Deze burenhulp wordt niet verrekend óf verrekend met een wederdienst. Inwoners vinden saamhorigheid in het dorp erg belangrijk. Er zijn maar heel weinig mensen die geen behoefte hebben aan contacten in het dorp. De sociale controle is sterk en dat vinden de inwoners prettig. Nieuwkomers voelen zich goed ontvangen in Tjuchem en de verstandhouding tussen 'oude' bewoners en nieuwkomers is ook goed.

Inwoners van Tjuchem waarderen het **organiserend vermogen** positief. Ten eerste geldt dit voor de Vereniging School- en Dorpsbelangen. Het grootste deel van de respondenten vindt het goed dat de Vereniging School- en Dorpsbelangen bestaat, en dat het bestuur goed hun best doet. De website www.tjuchem.net is actueel en wordt regelmatig bezocht. Later (bij 'goede ideeën') blijkt dat de inwoners het wel prettig zouden vinden als er meer overleg plaats zou vinden tussen bestuur en inwoners. Het bestuur van de Vereniging School- en Dorpsbelangen krijgt steun bij het ontwikkelen van een toekomstvisie voor Tjuchem en hecht daarbij aan concrete plannen. 65% wil zich inzetten voor het dorp!

In Tjuchem zijn 21 inwoners die ideeën en plannen hebben voor een nieuwe onderneming. Zij willen graag een eigen bedrijf starten of iets doen met duurzame energie. Inwoners geven aan dat de voorwaarden voor nieuwe bedrijvigheid zijn dat het vooral geen overlast veroorzaken en dat het de rust en ruimte moet respecteren.

Deze conclusies uit het inwonersonderzoek zijn waardevol voor inwoners van Tjuchem om er trots en identiteit aan te ontleen. In het rapport *Tjuchem redt zich wel! Advies voor Tjuchem (Tjeerdsma, 2012)* geeft de onderzoeker op basis van deze onderzoeksresultaten advies aan het bestuur van de Vereniging School- en Dorpsbelangen over de toekomstvisie van Tjuchem.

4.2 *Discussie*

De gegevensverwerking van dit onderzoek is op een betrouwbare wijze uitgevoerd, wat heeft geleid tot een goede respons. Een aantal respondenten heeft aangegeven het jammer te vinden dat de enquête op papier is afgenomen; digitaal afnemen is een goed alternatief. Al eerder is aangegeven dat de representativiteit van de respondentgroep voor de kenmerken *geslacht*, *leeftijd* en *huishoudengrootte* te wensen overlaat.

Op 30 november 2011 zijn de voorlopige onderzoeksresultaten gepresenteerd aan de inwoners van Tjuchem (bijlage 7). Bij deze presentatie waren ongeveer 20 Tjuchsters aanwezig. Naar aanleiding van de presentatie is er één kleine nuancering op de onderzoeksgegevens gekomen: de geboorteplaats van veel mensen is Delfzijl. Op de bijeenkomst verklaarde men dat dat wellicht komt omdat zich daar het dichtstbijzijnde ziekenhuis bevindt. Naast deze opmerking werden de uitkomsten over de verkeers(on)veiligheid en het belang van het behoud van de school sterk bevestigd.

5. Bronnen

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2011). *Gemeente op Maat; Slochteren*. Den Haag.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (sd). *StatLine*. Opgehaald van <http://statline.cbs.nl/statweb/>

Dienst Landelijk Gebied. (sd). *Herinrichting Midden-Groningen*. Opgeroepen in februari 2012, van www.dienstlandelijkgebied.nl

Gemeente Slochteren. (2007). *Een verkenning van de toekomst voor het land van Slochteren*.

Gemeente Slochteren. (sd). *Home > Slochteren > Geschiedenis > Tjuchem*. Opgeroepen in februari 2012, van www.slochteren.nl

Regio Groningen-Assen. (sd). *Home > Wonen > Ruimte om te wonen! > Gemeente Slochteren*. Opgeroepen in februari 2012, van www.regiogroningenassen.nl

Rijksoverheid. (sd). *ABF Research – Primos prognose 2011*. Opgeroepen in februari 2012, van <http://primos.datawonen.nl/>

Stichting Reünie 1996. (1996). *Tjuchem en omstreken*. Haren Gn: Knoop Haren bv / Zalsman.

Reeks dorpsonderzoeken

www.hanze.nl/dorpsonderzoeken

Rozema, J. (2012). *Nieuw-Balinge 2011. Hoe waarderen inwoners van Nieuw-Balinge hun leefomgeving?* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen

Rozema, J. (2012). *Veur en deur ons saomen. Advies voor Nieuw-Balinge.* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen

Rozema, J., & Tjeerdsma, A. (2011). *Niehove anno 2011. Hoe waarderen inwoners van Niehove hun leefomgeving?* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Rozema, J., & Tjeerdsma, A. (2011). *Rustig blijven wonen in Niehove. Advies voor Niehove 3.0.* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Buiter, O., & Rozema, J. (2011). *Leven in Houwerzijl. Onderzoek naar de ervaren kwaliteit van de leefomgeving.* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Rozema, J., Buiter, O., & Van den Berg, J.A. (2011). *Samen mooi wonen in Houwerzijl. Adviezen voor Houwerzijl 2025.* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Buiter, O. (2010) *Dorpsonderzoek Ulrum.* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Rozema, J. (2010). *Het leeft in Westernieland.* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Rozema, J. (2010). *Het kan in Westernieland.* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

